

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

21 iulie st. v.

august st. n.

Essé in fiecare duminică.

Redacțiunea :

Strada principală 375 a.

Nr. 29.

ANUL XXVII.

1891.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Furtună.

Quiet de vânt, topot de ploie,
 Pe gémuri cad, curg in șiróie
 Stropii de ploie.
 Fulgeri scânteiu, norii-i deschid,
 Tunetul greu, tremură 'n zid;
 Ochii-i inchid.

Fruntea mi-o plec pe gémul rece,
 Ascult mereu, că nu mai trece
 Furtuna! — Rece
 Se 'nțeleg in pept, jalnici simțiri,
 In gând apar dulci amintiri
 Din vechi simțiri.

Furtună 'n pept, — nour afară,
 Lacrimi in ochii, — ploia-i, de veră
 Dar ah, afară
 Norii s'au dus purtați de vânt...
 Sufletul meu e, un mormént —
 Frunză in vânt.

Lucreția Suciu.

Gura satului.

(Incheiere.)

In deosebi i plăcea lui Ghiță, a se lăuda inaintea
 domnilor, popilor și dascălilor, fiind că și el se
 ținea fruntaș, care are datoria a se îngriji cu
 căpeteniile dimpreună de bunăstarea satului.

Astfel se povestește, că într'o zi de veră cam
 după amiază, Trandafirescu mergea in pas măsurat
 pe coasta Merezinului spre biserică, iar inaintea
 lui pașia iute și măruntel Mitru dascălul către școala
 sa din deal. Se dice, că Mitrea văduse bine pe Ghiță
 venind înderétul seu, dar se făcea că nu l'a vădut și
 mergea cufundat in gânduri cu capul plecat.

Dela o vreme Trandafirescu ne mai putându-se
 stăpani încep să strige cu glas lenes și nădușit :

— Măi dascăle, măi, măi!

Mitru dascălul știind unde are să esă lucrul să
 făcea, că nu aude și mergea inainte.

— Măi dascăle, măi, măi! mormăi Trandafirescu
 a doua órá.

Atunci dascălul se opri, se întorse înderét și
 dice :

— Ian vină mai iute, ce te tragi așa ca un urs?!

— Vină, vină, dar nu pot, response Gura satu-
 lui suflând din greu; iar când ajunse la Mitru, se
 opri, i dete mâna, apoi își luă pălăria din cap, își
 șterse sudorea de pe frunte cu mâneca dela cămașă
 și dice :

— Mă, dar cald mai e! Te topești ca peșcele,
 bată-l norocul, că aseră știu că avui parte de dên-
 sul. Inchipuește-ți frate dragă, vine ieri pe la amurg
 la mine un prietin dela Giula cu căruța încărcată de
 peșce verde și-mi cere conac peste nópte, fiind că
 voiă a merge la tégul Pâncotei. Ce să facem, trebe
 să găzduim pe bieții drumari: îl primesc cu dragă
 voie, i pun caii în grajd și bag căruța in șură, iar el
 da nu aduce niște pêsccoci, iar nevêta-mea de colo,
 da nu fuge, da nu ferbe și eu da nu mânc da nu
 mânc, da nu bem cu prietinel la vin de cel ca oglinda
 dela via mea din Ciot, de ne-am făcut numai rugia.
 Astăzi iară pe altă dungă: O pune pécatele pe Mă-
 riuță, să fiérbă o șuncócă, câtu-i bolovanul ceta de
 lângă cărarea Merezinului și eu lăcomos cum sânt,
 da nu mânc, da nu me cuprind; apoi
 o sete neimpăcată, de-mi părea să sorb întréga fân-
 tână dintr'o inghițitură; dar iar me gândesc, de ce
 să beu eu apă, când podrumul mi-i plin de vin?
 Așa și fac, me duc in pivniță și slobod după olaltă
 patru pähare. După tóte aceste atât de tare m'am
 umflat, fratele meu, încât acuma abia me trag.

— Bine Ghiță, de ce mânanci tu ca porceii,
 response dascălul, prefăcându-se că crede minciuna.

Cu tóte aceste Ghiță eră sgârcit peste măsură;
 el legă crețarul cu dece noduri și mai bucuros mâncă
 rușine, decât să prede banii căștigați cu grea sudóre.

Se dice, că odată colea in săptămâna mare,
 când umbli preotul din casă in casă, să facă sfeșta-
 nia indatinată pentru curățirea casei inaintea prazni-
 cului, a ajuns părintele Gherasim și la dênsul ca la
 toți creștinii cucernici și doritori de curățenie. Face
 părintele sfeștania, sărută Ghiță, găzdărița, copiii și
 slugile crucea și când trebuia să plătescă tacsă obi-
 cinuită, chiamă Ghiță pe Măriuță la fața de mesă:

— Schimbat-ai măi muiere, țidula aceea? să
 mulțumim domnului părinte pentru ostenelă?

— Schimbat? .. response nevêta de colo cam
 necăjită; dar am eu vreodată vreme să es din casă,
 când la mine nu-i duminică, nu-i serbătóre, ci cât e
 anul de lung robesc aici lângă atâtea treburi, ce pică
 in o gospodărie, cum e și a noastră.

Părintele Gherasim cunoșcea bine pe credincio-
 sul seu și ca să-l pună la probă, dice:

— Nu te necăji de loc Ghiță; adă incóci țidula
 aceea, dór voi puté-o schimbat eu! Cât e de mare,
 de un florin?

— Mai sus, părinte, răspunde Ghiță tot cam necăjit.

— De cinci? întrebă popa iarăș.

— Și mai sus!

— De zece?

— Tot mai sus!

— Dăi pace; iacă va pune seca Măriuță niște oue pentru preutésa coșarcă, că și acelea vor fi bune.

— Ouă, bată-le păcatele, dice Ghiță zimbînd, decă ar fi. Că nevêsta acêsta nu a avut alt lucru, ci a pus douespredece cloșce și acuma n'ai tu în tótă casa un ou, să faci o pătură de tăitei, decă ț-ar pică un om cinstit la casă.

— Pus da, observă Măriuță de lângă cuptor; fiind că șcii tu bine, că cât e vêra de lungă ție îți trebuie un puil la prânț și unul la cină și tu nu ești ca alți bărbați, să mai mănâcați și câte-o chisăliță ori o mămăligă, ci numai carne și iarăș carne; nu-i vorbă, e și bună blagoslovită, — dômne iertă-me că-i șeptemăna mare; — dar veți că mi-i prea greu mie, să te șciu cu ea cât este anul.

Părintele vêdend, că nu-i ispravă, își inveșce cartea în patrafir și stringendu-o sub suoră merge în trêba sa apêrându-se de căne, care a eșit și el să-l petrecă.

Dar Ghiță Trandafirescu eră după vorba românescă scump la tăriță și ieftin la faină și ce cruță la luvară dădea la pod. — În tôte treburile casei eră cruțator afară din sêmên, dar când eră vorba, să dovedêscă vinovăția mîncătorilor nu băgă în sêmă banul cum nu bagî cănele și Ghiță cel cruțator se făcea risipitorul cel mai ușuratic.

Astfel eră Ghiță Trandafirescu, un om neînțeles de nimenea, o ghicitóre, pe care nime nu o putea deslegă.

Erau țile, în care firea lui se schimbă cu desevêșire: el eră aședat și înțelept, ținea să se șcie de om cu vêdă și trecere înaintea sâtenilor și de aceea nu mergea pe lângă gard, ci prin mijlocul ulițelor călcând pe talpa întregă și legănându-și trupul la fiecare pas. I plăcea, ca bărbații mai tineri, femeile și copiii să se scôle de pe pomnole când trecea pe lângă dênșii și el nu răspundea: mulțam ci mulțămim dvostre! I plăcea să stee de vorbă în drum cu popa ori cu dascălul și atunci privia în tôte părțile uitându-se, decă îl vede satul. I plăcea să mêrgă ômenii la dênșul acasă după sfat și el atuncea i dogeniă pentru greșelile făcute și cu o părintêscă bunătate i învêță cum să lucreze. El în primărie eră omul cel mai cuminte și aședat, în biserică creștinul cel mai cucernic și evlavios, — un om, căruia putea ori și cine să-i sârute mîna.

Dar tôte aceste însușiri erau la Ghiță rari și trecetóre; erau periode de o neexplicabilă luciditate, care inse treceau tot atât de repede precum au venit.

Intr'un cias, într'o clipire de ochi, acele însușiri dispăreau, Ghiță cel aședat se prefăcea în lărmuitorul neîmpăcat și dușmănos, căruia nimic nu-i eră pe plac, nimic bun și frumos, Ghiță Trandafirescu eră Gura satului.

Atunci el nu mai mergea în linie dréptă de alun-gul ulițelor, nu pășia mēsurat și asemenea printre ogașele trăsurilor, nu așteptă, ca femeile să se scôle înaintea lui și copiii să-i sârute mîna, ci mergea ca o vântôsă gonită, oprindu-se la fiecare adunare de muieri și începënd în glasul seu țivlitor dojana meritată:

— Dară voi? ședeți ca în ședetóre și ca în ziua de Paști și lăsați pe bieții bărbați să se frigă singuri în căldura sôrelui pe la fantăna Stanchii și pe fețele dealurilor. Ședeți de ve umbriți ca niște boerese, iară

în casă te impedeți în gunoiu și în grădină te neci în cucută și scăeți! Și apoi prăpădiții aceștia de copii, ce cască tótă ziua gura pe uliți, de par că șcôla de lângă biserică nu ar sta gôlă ca o tōcă și ca și cum ei nu ar putē mână boii pe »Valea de coje« în sus? — Ei puicutele mele, bună lume mai trăiți voi și reu își trag bărbații vostri sēma, că ve lasă atât de slobode; bătuta, drăguța, e lécul pentru buba vōstră, să se mai spele cea rugină de pe piele și sprintenindu-ve puteți purtă mat ușor hoitul cel din spate!

Femeile roșiau de necaz și de rușie și după ce Ghiță trecea mai departe șoptiau între dênșele:

— Ptiu, bată-te tāmăia, gură nespelată; da po-cit și potcaș te-a mai lăsat Dumneșeu sfântul!

Iar copiii se șguliau pe la spatelul mamei lor ori se trageau în ocôle și priviau printre nuele gardului la arătania cu care i șpēriau mamele, când i apucă pe mititeii tōnele.

Când eră Ghiță astfel șciea tótă lumea, că iar s'a incurcat în procese, că iar a început góna în contra mîncătorilor. Și Ghiță eră de multe ori astfel, eră mai totdeuna astfel, numai câte odată, când și când, rar de tot se mai mulcomiă, și mai cuminiță și se făcea omul blând din țilele cele rare.

Atunci el eră ușor de căștigat pentru ori-ce învinuire, atunci dădea mână de ajutor ori și cui, care doriă să-și rēsbune și tôte planurile de gonire eșiau la acest fel de ocășii din țitva lui neîmpăcată.

Și lucru de sine înțeles, că incurcându-se în atâtea procese, ungënd atâtea osii, Ghiță Trandafirescu a risipit averea moștenită dela părinți și la bētrânețe a ajuns la sārăcie. Totuș grigile vieții nu l'au necăjit nici atuncea: copiii și baba, pe care de atâtea ori a batjocorit-o în tinerețe, i căștigau pînca cea de tôte țilele și moșul Ghiță putea umblă în țignă în trebile satului și bisericei. Nu-i vorbă, nu mai eră el conducătorul de odinioară, dar el eră isvorul, dela care porniau tôte pērele, tôte certele și gâlcevele, ce se întemplau în sat.

Și chipul lui nu s'a schimbat nici la bētrânețe; el eră tot atât de vênjos și de clasic, avea în ochi acelaș foc și aceeaș strălucire; numai pērul capului și mustața i albise ca argintul și glasul lui resunetor își perduse din putere.

Astfel eră Ghiță Trandafirescu când eu urmând destinului sorții nemilose am plecat în lumea întregă și când m'am reintors la vatra copilăriei mele, el nu mai eră între cei vii, durmiă sērmanul somnul cel nesfērșit în cimiterul de sub cōsta Merezinului; vreme, ca să nu țic pentru totdeuna, neștersă în inimelile șirienilor și pôte a tuturor românilor de sub podgorie.

I. T. Mera.

Proverbe.

Când ai vrabia în palmă, ți-ar plăcea s'o ai și pe cea de pe par. (Romănesc.)

C'o minciună boerescă, treci în țera ungurescă. (Romănesc.)

Frica de femee e începutul înțelepciunei. (Francez.)

Cine alérgă pe calea imbogățirei caută să șcie să se oprêscă la vreme ca să nu piêrdă tot. (American.)

Un om de litere regretă în totdeuna că ceea ce a voit să scrie n'a putut pune pe hârtie.

Scumpul la tărițe e ieftin la faină. (Romănesc.)

Intre ómeni . . .

Aşá-i! . . . Un ideal din suflet
 Ți s'a desprins, s'a spulberat,
 Un ideal frumos de care
 Viéța 'ntrégă ți-ai legat;
 Te dóre, — știu! Ți-i dor de densus
 Și simți cum că te stingi, — știu iară!
 Și te 'nțeleg că-ți vine-a plânge . . .
 Aşá-i! . . . E trist din cale-afară!

Dar intre ómeni șterge-ți ochii
 Când desnădejdea de pētrunde
 Și lacrimile și durerea
 Cu ingrigire ți le-ascunde;
 Și spune glume și zimbeșce
 Grozavul zimbet de actor,
 Căci nu-i frumos și nu-i cuminte
 Să tulburi veselía lor.

Și decă totuș simți nevoia
 Ca sufletu-ți să se descarce
 De suferința fără margini
 Sub greutatea cărei zace,
 Atunci retrage-te de-o parte
 Și re-ășeșce-te pe tine
 Și plânga ca paserea de nópte
 Pe-ale trecutului ruine.

Și plânge-te la flori, la stele,
 La munți innalți, la văi profunde,
 Căci numai lor nu ai nimică
 A le minți și a le-ascunde
 Și numai ei or să te-asculte
 Tăcuți, nesimțitori, pioși,
 Ca niște frați de suferința,
 Ca niște prieteni credincioși.

Ori plânge-te la vântul sărci,
 La apele ce curg mereu,
 La paserile călătóre,
 La pietri și la Dumneșeu, —
 La tot ceea ce nu te vede.
 La tot ceea ce nu te-aude, --
 Dar intre ómeni fii cuminte
 Și lacrimile ți le-ascunde

Ioan N. Roman.

Juvaerul Reginei.

Comedie intr'un act, de Al. Dumas fiul.

(Urmare.)

Scena IV.

Luisa, Filip. (In robdeșambrea.)

Filip. Iértă-me, — me dusesem ca să me des-
 brac. Știu că n'ai nici odată obiceiul de a me chemá
 așá de târziu, și vei iertá deasemenea nepotrivirea
 costumului . . .

Luisa. Nu e vorba acum de asta.

Filip. Dar de ce?

Luisa. De un interes mai mare.

Filip. Ei bine, spune-mi-l. Nu te-am văduț nici
 odată intr'o astfel de agitare. Frumósa mea juvaer-
 giță! nu cumva mai scađi din prețul colieului?

Luisa. Nu e tocmai acum momentul potrivit pen-
 tru glume. — Ia-n spuno-mi, vei face cel puțin odată
 in viéța, ceea ce-ți cer eu?

Filip. Vre-o altă dorință?

Luisa. Tocmai!

Filip. Sânt gata. Ce voești?

Luisa. Nimic, sire, decăt să-mi dai dreptul să
 caut intre cheile dtale, cheia cutiei aceste.

Filip. Cu mare plăcere, mai ales că cheia acésta
 o am intotdeuna la mine . . . Dar totuș aș vré să
 știu . . .

Luisa. Am promisiunea dtale!

Filip. Da . . . Vrei și cutia séu numai cheia?

Luisa. Le voiesc pe amēdoue.

Filip. Prea bine. Și vei fi mulțumită?

Luisa. Prea mulțumită!

Filip. Bine. Micul teu căpușor se aprinde cam
 lesne câte-odată. Dar ími vei da voe, înainte de ați
 face acest present, să stabilesc órecari mici clause.
 Vrei să-ți ofer acésta cutie, Ț-o ofer, inse dta să-mi
 inapoeshi tot ce se va aflá inlăuntru ei, și anume
 niște hárții.

Luisa. Da.

Filip. Juri?

Luisa. Pe onóre! (El îi dá cheia.) Dar după ce
 voi fi cetit aceste hárții, sire!

Filip. Ceteșce-le. (Ea deschide cutia.) Inse fii
 sigură că nu vei aflá nimic din aceea ce ar puté
 atinge cea mai gelósa inimă femeiescă.

Luisa. Iat-o s'a deschis.

Filip. Dă-mi indērēt hárțiile . . .

Luisa. Dar de sânt de?

Filip. Dela Louvre . . . Veđile bine, că sânt niște
 simple hárții de afaceri . . .

Luisa. (Resfoindu-le.) Cari ar plăti cu ușurință
 doue coliete ca cel ce ți l'am cerut mai adineaori.
 Regele Filip al V-lea, își plânge sárăcía, și dice că
 toți banii sei îi dá națiunei, — și cu tóte aceste in-
 tr'o cutie de aur el ascunde un milion! Un milion
 cel puțin, in bonuri plătitóre la vedere, in trate, in
 rente ale Spaniei! . . . Ah! sire! nu sémeni de loc a
 fi nepoțelul ilustrului dtale bunic, care, temēdu-se
 să nu remáie intr'o dî singur, cheltui, fără a i se pá-
 rea prea scump, mai mult de o sută de milióne, pen-
 tru unica lui Lavalière.

Filip. Și de aceea Franța a ajuns astăđi intr'o
 stare atât de tristă. Crede-me, dnă, că e un mare
 atentat asupra poporului dărăpanat de sárăcía, când
 un rege plăteșce cu o sută de milióne pe întreținuta
 sa. Ș-apoi, fiecare om ori rege, póte purtá corona
 după placul lui E lucru fórté uricios să ȧarii in fal-
 durile giulgiului regal un întreg popor, pe care cerul
 ți l'a incredințat să-l cärmueșci. Șcii bine că Carol
 al 7-lea iubiá pe Agnés Sorel, dar Jeana d'Arc, luând
 sceptrul seu de pe altar, a salvat Franța . . . Dđeu
 mántue astfel pe cei ce-l iubeșce. Louis XIII avú pe
 Richelieu, Louis al XIV are pe acelaș om! Dđeu le
 dá putere și sprigin; dar eu? un rege, incoronat
 abia de ieri, nu pot astăđi să-mi implant mánile in
 tesaurul Spaniei, — de óre-ce trebuie să prefac totul
 fără ajutorul nimáru; căci, după părerea mea, un
 rege trebuie să șcie că el aparține poporului, iar nu
 poporalui.

Luisa. Ș-acum ai sfērșit? Lucru straniu! Eu nu
 sânt Agnés, și cu atât mai puțin Lavalière. Nu voi
 fi in stare să fac o revoluțiune generală pentru un
 biet coliet, ce prețueșce un milion. Sire, acésta mor-
 rală și aceste ingrigiri sufleteșci s'ar cădea să fie adre-
 sate unei întreținute, iar nici de cum unei femei.
 Decă-mi amintesc bine, pot să spui că și eu de ase-
 menea sânt regină a Spaniei, și nu am luat cu forța
 tronul meu. De când sânt in Castilia, poporul a vé-
 duț cum știu eu să-l ajut in nevoele sale, precum
 n'aveau obiceiul să facă femeile regilor anteriori.
 Drept să-ți spun, sire, când am deschis cutióra acésta

credeam că voi descoperi un secret, dar un secret de amor... Sunt măhnită mult că am fost înșelată în părerea mea, și deci închid din nou cutia și-ți inapoiesc cheia.

Filip. Și tot mai ești mândră pe mine?

Luisa. Nu... E foarte cu drept că fericirea sușilor mei să fie preferată înaintea capriciului meu, și îndată ce me voi retrage în apartamentul meu, voi multumi lui Dumnezeu de astă lecțiune!

Filip. Iar apartamentul! Dar să lăsăm la o parte neînțelegerea asta. Fii bună, e ceva și mai ușor decât să fii frumoasă; fie-ți milă de plictisela inimii mele, și n'o mai spori încă cu o astfel de rigore. Am greșit... de patru ori greșit!.. O regina mea! aș pute eu ore să me umilesc mai tare înaintea ta? Crede-me acum, că nu caut decât un mijloc, — în afară de acești bani, — prin care să rentorn cătră mine inima ta îndurătoare. Voi să-ți esplic anume ce trebuie să fac cu acea sumă. Mai întei...

Luisa. Nu-i de trebuință.

Filip. (Confidențial.) Voi prin acești bani să ating un mare scop, pe care se rađemă salvarea întregului stat.

Luisa. Ai?... Și ce pericole așa grozave amenință Spania, te rog?

Filip. Un pericol foarte mare.

Luisa. Dar spune-mi-l și mie...

Filip. Sărmana noastră patrie e amenințată de o mare revoluțiune internă.

Luisa. Și dta vrei s'o scapi cu un milion?

Filip. Tocmai. Cutiōra acēsta conține salvarea sa. — Rīdi?

Luisa. Și de unde-ți sosesc banii?

Filip. Din Franța.

Luisa. (Tot ironică.) Și tronul e amenințat?..

Filip. Tocmai.

Luisa. Și dta?

Filip. De ore ce me tem de tron, trebuie să me tem și pentru noi.

Luisa. Dar vorbești, me rog, serios?

Filip. Te indoiești de cuvântul meu? — Da nu știi că o conspirațiune...

Luisa. Și ca să nimicești o conspirațiune acești bani numai îți va fi de ajuns?

Filip. Sper.

Luisa. Și cine a descoperit complotul?

Filip. Louis XIV.

Luisa. Ce spui?

Filip. El mi-a trimis înderēt acest milion, pe care eu îl țin ascuns, și care-mi servește să plătesc poliția mea secretă...

Luisa. Și de ce nu-mi spuneai deodată toate aceste... Dar ministerul dtale e amestecat cumva...

Filip. Iată tocmai ceea ce nu știu. Am primit o incunoștințare, dar acolo nu sunt trecute toate numele...

Luisa. A! de-ar fi și el amestecat...

Filip. Cum?... pōte că-l urășci?..

Luisa. Din tot sufletul meu.

Filip. Și ce ța făcut el ore, scumpa mea.

Luisa. Suferă de bētrānețe, bōlă incurabilă.

Filip. Dar care trebuie iertată, când bētrāna sa rațiune susține corona noastră.

Luisa. Rațiunea acēsta me plictisește peste măsură, și regret mult c'am părăsit munții în cari locuim înainte, pentru ca să vin să me instalez în mijlocul unei astfel de menagerii... de miniștri.

Filip. Luiso! Dar ce e de făcut?

Luisa. Ce? să-i isgonești pe toți și să-i înlocuiești cu omeni tineri, pe care să-i deprinđi a îndeplini toate voințele tronului.

Filip. Și n'ai pute tu, încântătoare-o consilieră, să-mi spui pe cine să numesc în noul minister?

Luisa. De ce nu?..

Filip. Să ascultăm! (Ironic.)

Luisa. Rīdi, nobilul meu soț... Dar femeia se pricepe cu mult mai bine a guvernă decât bărbații. — Spania astăzi este un mare buchet de femei și de trandafiri, — nu mai e acea țēră coplesitoare și vecinic triumfătoare, sub drapelul unui Carol Quint! Focul patriotic s'a stins aici aproape cu totul. — Acum, ca să nu te mai temi de fortuni, trebuie să-ți compui un guvern care să se ocupe numai cu plăceri, amururi, serbări și petreceri... și de mai lāsă de mine să domnesc și să aleg omenii mei fii sigur...

Filip. Te iubiam prea mult, — și acum te iubesc și mai mult încă. Gāngānești așa de bine când îți iei tonul regesc... Deci, ca să fim scurți, — pe cine vom alege, frumoșa mea suverană, ca să-i încredințăm țēra ce ne-a dat-o cerul? — Mai întei la finanțe?

Luisa. Pe contele d'Arona.

Filip. Pe el! la finanțe! Un nebun destrămat, care n'a putut administră propriile lui averi dar încă ale statului!

Luisa. Bine ți.

(Incheierea va urmă.)

N. A. Bogdan.

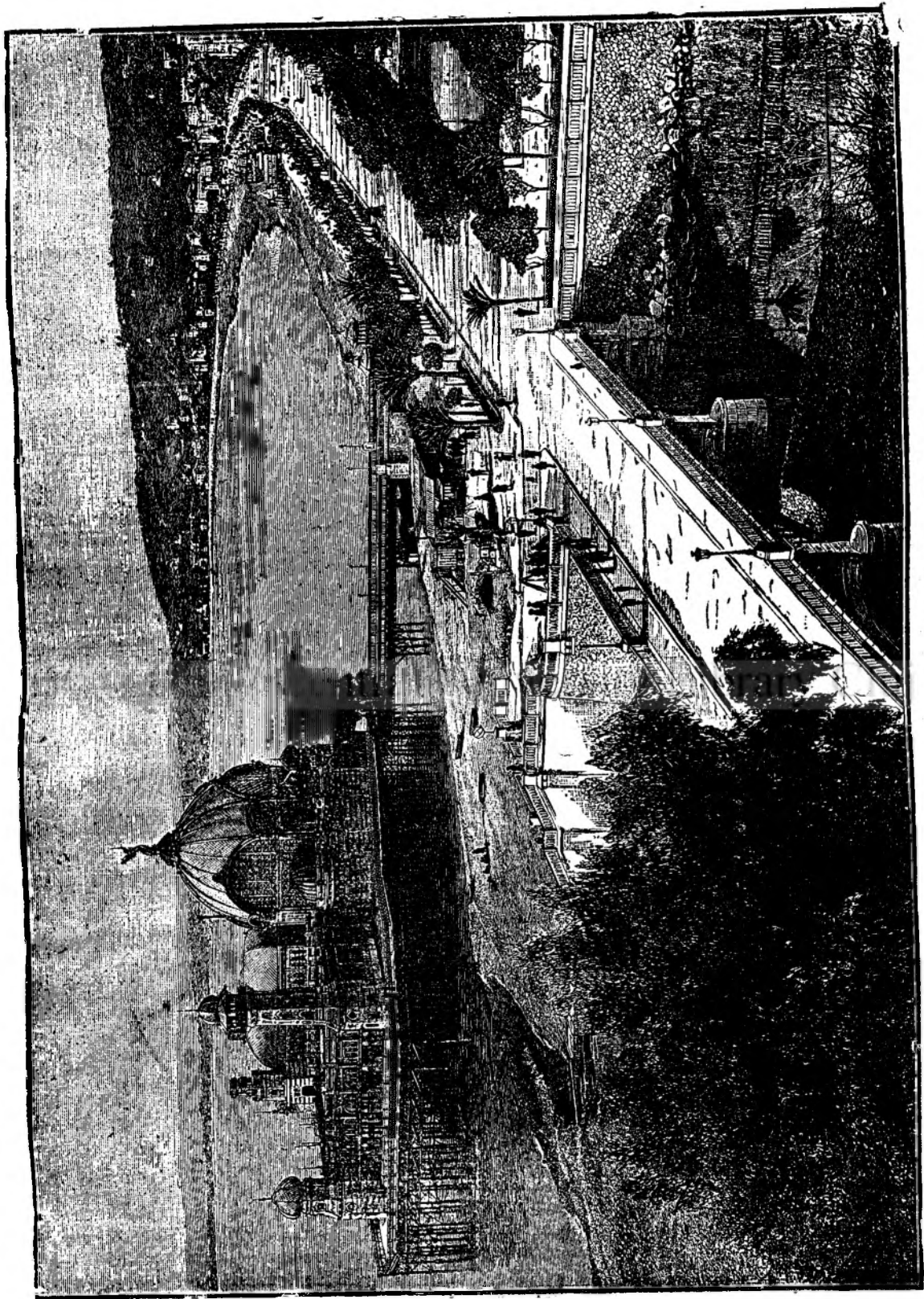
Nutritia copiilor mici (sugători).

Nutritia este titlul unei broșurele ce s'a tipărit la 1888 în a doua edițiune în un milion de exemplare, și la espozițiunea congresului al X-le de medicină din Berlin 1890 se distribuia amatorilor. Autorul nu-și pune numele, ci țiice că e un pediatru seu doctor de copii (Kinderarzt.) Cum acēstă cārticicā e tipărită la Hamburg, unde pare că specula americană pune mai întēiu piciorul pe contingentul nostru (și dr. Koch a practicat în Hamburg), și cum acēstă broșuricā laudă peste măsură un preparat alimentar pentru nutritia copiilor, anume supă de făina de Kufeke, se pare că acēstă cārticicā e făcută pentru speculă; dar după cetirea unor părți ale ei, m'am convins că e scrisă de un om competent și că merită a fi cunoscută și de mamele române, cel puțin în părțile ei mai esențiale.

Baea primă a copilului trebuie făcută cu multă îngrijire. Apa nu trebuie să trecă peste 28 de grade Réaumur. Termometrul ce se întrebuintează la măsurarea apei trebuie să fie exact, și nu e bine a permite moșei seu ingritōrei ca, după obiceiul reu, să mēsure căldura apei cu cotul mării. O bae prea ferbinte pōte fi cauza unei morți subite. Copilul scos din bae se pune pe o pānză încălđitā (nu ferbinte) și apoi pe perinā, unde se șterge ușor, dar bine, și se îmbracă cu albituri puțin încălđite.

Îmbrăcăminteā constă numai din o cămășuță și o jachetă, înfășindu-se apoi cu un scutec de pānză și altul pe de-asupra de lână. Afară de fașa umbilicului, să se evite așa numitele bande de înfășat. Mānele și piciorōle să aibă loc de a se mișcă sub scutece. Se culcă copilul astfel învălit pe o perinā de pēr de cal (nu de pene) și se acopere cu o plapomă caldă de lână.

Trebuintele de hrană sunt foarte mici în primele 24 de ore, pentru că copilul mai mult dōrme. Laptele mamei este hrana cea mai naturală pentru copilul sugător; este deci chemarea fiecārei mame ca ea ēnsași să-și lăpteze copilul, decā nu mai mult, apoi cel puțin în primele luni seu sēptēmāni. Fără

CASINÒ DI NIZZA.

cause imperioase nici să nu se sustragă vre-o mamă dela această chemare dintre cele mai frumoase.

Despre capacitatea mamei său a unei doice de a lăptă se poate pronunța numai doctorul.

In cas că suntem forțați a nutri copilul cu alimente în lipsa peptului, acelea trebuie să fie rațional alese.

Laptele de vacă subțiat și cu un adaus de zăchar s'ar apropiă mai bine de laptele mamei; dar mai cu sênă în orașe mari nu putem avea acest lapte tot dela aceeași vacă și de compozițiune egală; mai departe chiar și cu laptele cel mai regulat de vacă se nasc adeseori turburări în stomacul copiilor: de aceea a trebuit să se caute suplinitor din imperiul plantelor, care să se apropie de hrana primitivă a copilului, adecă de laptele mamei, și acesta s'a găsit în făina de grâu, cu care se prepară diferitele făinuri de copii (cea de Kufeke din Hamburg, cea de Nestle cu lapte din Helveția etc.)

Hrana se dă copilului sugător la câte două ciasuri în primele luni, dela a treia lună încolo la câte trei ciasuri, nu inse ca să strici somnul copilului pentru a te ținea de o punctualitate prea severă. Somnul încă e o hrană bună și o condițiune ca copilului să-i mērgă bine.

Plânsul e graiul copilului, și mama trebuie să caute cu atențiune ce cere copilul. Nu ori ce plâns al copilului însemnă că copilului îi trebuieșce hrană.*

Nóptea să nu dăm copilului hrană, ci să-l deprindem dela naștere a nu primi hrană în orele de nópte (dela 11—5). Acēsta trebuie executat cu energie pentru mamă și copil. Când plânge că e ud, se usucă. Este de a se evita nepriinciosul legănat și zgățait al copiilor, fie și numai pe brațe. De prisos este și purtatul pe brațe al copilului în primele luni, ca și caratul în căruță cu scop de a-l adormi, apoi și cântatul și altele. Reu este și aceea de a da copilului câte un obiect în gură ca să-l sugă.

Așá dară decă plânge copilul de fóme, va primi hrană; decă de udelă, se va înfășă uscat; decă îl strînge hainele, ele se mai lărgesc; decă are dureri de pánțece, ceea ce adese se cunóșce din aceea că copilul tot apropie genunchii la pánțece, atunci i se prepară și dá un ceai de mușetel (romăniță) din care i se dá două lingurițe, iar decă pánțecele e tare și roșu se unge cu unt de migdale cald.

Grigim de aer curat, de curățenie, băi calde țilnice.

Véra putem scóte afară la aer pe nou născut dela două săptămâni încolo, ierna după șese săptămâni. In casuri de bólă se chiamă neintârziat doctorul.

II.

Nutritrea oopilului sugător ou lapte de vacă se face până la vârsta când i-a dat patru dinți dinainte și când poate mánca și alte bucate. Acel lapte ce i se dá să fie așá de cald ca al mamei 28—30 grade R. seu 35—37 Celsiusu).

Stērcu (capacu) de gumi elastic dela sticla de supt să nu se mai întrebunțeze decă s'a moiat prea tare, laptele prin acesta să nu vină nici prea mult nici prea puțin; in timpul liber el (gumi elastic) să stea in apă curată, precum și sticla să se spele după ce a supt copilul din ea și să se țină umplută cu apă până la următórea nutritre a copilului.

Mai mult de 10—15 minute să nu se lase sticla la gura copilului.

Indată ce copilul poate bea din cēsă, nu mai trebuieșce să se întrebunțează sticla de supt.

* După alții igienisti, este bine a da copilului hrană de câte ori plânge și de câte ori vrea!

Laptele de vacă trebuie subțiat și anume la noul născut o parte lapte și trei părți apă (seu și 4 părți apă) iar mai târziu 1 parte lapte și 2 apă; dela a 5—6 lună in sus se dá copilului lapte curat. Laptele de capră are trebuință de supțiere și mai mare, cam cu un sfert mai mare, pentru că este mai gras decăt cel de vacă. (Cu un adaus de făină Kufeke nu se nasc așá des deranjări in nutritre ca cu laptele supțiat pur.) La diaree de asemenea se întrebunțează cu folos făina de copii dându-se mai grósă, iar la copiii incuiați se dá mai supțiată pentru a produce eșire afară. Eșirea dinților se poate cunóșce adese, ori de pe unele semne de iritațiune din gură. Copilul devine neliniștit, soliveză mult din gură, strigă de odată și apoi iar se linișcește și e vesel. Pe obraz se arată căldură și roșeță, copilul duce obiecte la gură ca să le rodă pentru că gingia îl supără. Adese se mai adaugă cătră acēsta și o neregularitate in stomac. La diareă se dá făina de Kufeke mestecată numai cu apă, iar când e copilul incuiat i se adaugé lapte. La deranjări mai mari se consultă doctorul.

Întercatul nu se face dintr'odată, ci se dá copilului din ții in ții mai puțin lapte și de altă parte mai multă hrană.

Odată ce copilul e întercat, să nu-i dăm hrana ce o mánca ómenii mari, căci ei nu pot mestecă și ca ómenii mari. E bine deci a le da, până la eșirea tuturor dinților, afară de lapte și supă, apoi și biscuit, franzelă (jimblă) veche moiată, crupe (uruielă), gris, orez, óue, arpacaș, sago in bulion și bucate moi de óuă. Cele de gáină sânt cele mai potrivite pentru copii. In timpul dentițiunei să ne ferim a da copilului carne grasă, cartofi, pâne neagră, prăjituri (farinage) etc.

III.

Desvoltarea sensurilor la copiii se face treptat.

Toți copiii noinăscuți sânt surđi, și abia la 7—8 săptămâni îi impresionează cântările, iar la a 12-a săptămână copilul își întórcé capul spre sunetul din apropierea sa. (Preyer. Die Seele des Kindes.)

Vederea de lumină intensivă face pe nounăscut a-și inchide pleopele deja la 2—4 țile după naștere. In primele 12 săptămâni ochii nu fiescă regulat, pot fi și incrucițați seu ascunși sub pleopa superióră și alte asemenea, ceea ce dispore dela a 12-a săptămână încolo. Tot de aci încolo șcíte a inchide din ochi când se apropie repede de ochi vr'un obiect și in bae își inchide ochii când vine apă in ei. Semnul mirării cu ochii mult deschisi și cu gura căscată se observă la a 30-a săptămână.

Ficsarea unui obiect la distanță de 1 metru se face la 7 săptămâni; surisul mamei, obiecte lucitóre le observă cu ochii in a 10-a săptămână. Intunerecui și țiuva se distinge la a 13-a săptămână. In săptămâna 32 copilul cunóșce sticla la distanță de 2—3 metre. La 1½ an intinde mâna după obiecte, la 2 ani distinge colori, la 4 ani se desvoltă simțul formelor.

Gustul esistă din primele țile ale vieții, mai cu sémă al dulcelui.

Mirosul pare a fi timpuriu desvoltat căci nu vreau să sugă dela o doică cu miros greu.

Pipăitul se observă deja in primele țile, anume la atingerea buzelor, acestea incep mișcările de supt, suflarea pe ochi face să se inchidă pleopele. Simțirea temperaturii esistă și la noui născuți. Pipăirea cu mânilé se observă in a 20—25 săptămână.

Mémoria adulților merge napoi până la primii 4 ani ai vieții, dar in al 4-lea an copilul își aduce bine aminte de cele petrecute in anul al 2-le al vieții sale, bine înțeles unde nu se întemplă vr'o esceptiune.

Dr. G. Craińcean

N i m i c u l .

Motto :

Intręga lume pe-acest pământ
E ca o frunză dusă de vânt.

Gr. M.

N'a mai ramas din acea ce a fost decât şiruri de ose lipite unele de altele prin mucigai.

Ce? incruntaţi sprincena? şi care e cauza? Desgustul? ori frica că într'o di veţi trece şi dvăstre la această formă hidosă? . . . Dar bine, uitaţi din ce sunteţi compuşii? uitaţi că aţi fost nimic, că acum decă sunteţi ceva aveţi să fiţi din nou reduşi la aceea din ce v'aţi format?

Pământul v'a imprumutat puţină pulbere; nu trebuie să redaţi inapoi aceea ce aţi luat? Datorile nu se plătesc toate mai curând s'eu mai târziu? De ce să ne cutremurăm când vedem un schelet, pe câtă vreme noi chiar suntem scheleţi, dar diferim puţin de ore ce suntem îmbrăcaţi cu o materie pentru îngrăşarea viermilor.

Atunci pentru care cuvânt să fim ambiţioşi, mândri, egoişti, aroganţi; să ne credem a totputernici, când nu suntem stăpâni nici chiar pe noi înşine?

De ce atâta vanitate, şi care e scopul? Muncim, facem averi colosale şi pentru ce? Pentru . . . pământ!

Cu ce gând sgârçitul îşi strânge averea cu atâta sîrguinţă şi o ascunde ca să nu fie zărită de nici-un ochiu îndrăşneţ? De ce o face aceasta, căci murind nu se poate folosi de dînsa?

Pentru ce judecătorii favorisază pe cel bogat şi pe sarac îl condamnă? Ore legea să fie o marfă care se vinde aceluia ce dă preţul mai mare? Nu e şi saracul compus din aceeaşi materie ca dînsul? Nu simte şi el? nu e şi dînsul om?

Ore câmpiile, munţii, riurile în fine tot cea ce cuprindem cu privirea nu sunt ale noastre? Paserile nu cântă pentru noi? Arborii nu înfloresc pentru noi? Nu suntem creaţi ca să ne bucurăm de farmecile lor, toţi? De ce atunci unii să aibă prea mult şi alţii de loc? Aceasta e o lege dreaptă? Nu! Pe când ei petrec în mijlocul plăcerilor de tot felul, procurate prin nişte metaluri, aceia care nu le au — şi cu mai mulţi, — suferă, căci nu pot face altfel.

Dar acui să fi fost o astfel de idee, ca ômenii să difere prin poziţii unii de alţii? Cei proşti, ignoranţii, hoţii de totă mâna, în fine tot ceea ce e stupid să fie mai presus decât ômenii cinstiţi şi cu o capacitate mai superioară? Asta e logic? Şi pentru ce unul să fie stăpânul celuilalt? Prin ce se deosebeşte stăpânul de sclav? N'are aceeaşi formă, nu e tot din acelaşi lut şi nu se vor transformă iar în aceeaşi materie din care s'a compus?

De ce să căutăm a ne deosibi de semenii noştri fie ori în ce condiţiune am fi? după mörte, când carnea va putrezi nu vom deveni cu toţii la un fel? vom mai căută şi atunci deosebirea de ranguri?

Privesc acest sicriu în care s'a îngropat atâtea patimi transformate acum în ose şi mi dic: »Iată că bogatul nu mai se simte ofensat stând alături cu săracul; uritul nu mai invidiază pe cel frumos, căci acum s'asemeni amândoi; feciöra nu mai roşeşce lângă tinerul care e lipit de dînsa; geniul e pe aceeaşi treptă cu mediocritatea; toţi sunt amestecaţi la un loc şi nu poţi deosebi pe unul de celalalt căci la nici unul nu e scris pe frunte aceea ce a fost; sunt de o potrivă cu toţi şi acum zac în neantul uitărei.

Aceştia dar au vieţuit, au avut patimi care ne predomină şi pe noi, au fost şi ei aceea ce suntem astăzi. S'or fi întâlnit de multe ôri în viaţă fără să se cunoscă pöte şi fără să şcie că vor locui în aceeaşi ladă de scânduri.

Voi toţi care aveţi ranguri nu ve fie ruşine de cei care nu le au căci în lumea mörţii veţi fi cu toţii la un loc.

Gr. Mărunţeanu.

Academia Română.

— 1866—1891. —

Raport asupra activităţii Academiei Române, cu ocaziunea serbării de XXV ani a asistenţei sale, la 1/13 apr. 1891, de D. A. STURDZA, secretar general.

IX.

A v e r e a .

Averea Academiei represintă astăzi o valöre de 2.457,840 lei 60 bani şi se compune din :

1.125,840 lei 60 bani în efecte, şi
1.322,000 lei în imobile ;

s'eu :

1.772,292 lei avere de a cărei venit Academia dispune şi 676,548 lei 60 bani avere, de a cărei venit Academia nu dispune încă.

Budgetul anual s'a suit în anul 1890 la 121,985 lei 55 bani.

Veniturile provin din :

Fondurile cu destinaţiune generală (între cari subvenţiunea dela stat 20,000 lei şi veniturile Zappa 27,337 lei 50 bani.) Lei 63.930,65.

Fonduri cu destinaţiuni speciale (între cari dotaţiune dela stat 10,000 lei, fondul Năsturel-Herescu 16.069,25 fondul Ioan Fētu 9.732,70) . . . . . » 54.850,35
Escendentul anului 1889 . . . . . » 3.205,—
Cheltuelile se impart în :
Cheltueli proprii ale Academiei (personal 57,770, material 2.909) . . . . . » 60.670,—
Premii, achiziţiuni, publicaţiuni, tipărituri . . . . . » 32.261,25
Cheltueli din fondul Ioan Fētu . . . . . » 7.204,25
Capitalisări după regulament . . . . . » 21.632,20
Escdent . . . . . » 217,85

Cu tot ajutorul dat de stat şi cu toate generoşele donaţiuni făcute de particulari, venitul actual al Academiei este neindestulător atât pentru administraţiunea ei internă cât şi pentru dezvoltarea cercetărilor şi publicaţiunilor ei şciintifice.

Fondurile Academiei sînt următoarele :

A. — Inceputul averei Academiei este donaţiunea de 5.000 galbeni făcută de reposatul Evanghelie Zappa la 1860, la care s'a adaos legatul de 1.000 galbeni pe an făcut prin testamentul seu.

B. — La 1863 Domnitorul Alesandru Ioan I a pus la dispoziţiunea guvernului suma de 1.000 galbeni din al căror venit să se dea premii pentru cel mai bun urvagi şciintific scris în limba »română« pe care avea să-l judece consiliul superior al instrucţiunei publice. Acest fond a fost trecut la anul 1870 în stăpânirea şi administrarea Societăţii Academice.

C. — Statul a venit în ajutor Academiei chiar din anul fundărei sale, acordându-i o subvenţiune care a variat între 10.000 şi 55.000 lei pe an, şi care pentru toţi cei 24 ani trecuţi se urcă la suma de lei 608.203,70.

D. — Atențiunea națiunii întregi fiind îndreptată asupra acestui institut de cultură, mai multe persoane, cu dor de țară și de națiune, i-au făcut donațiuni, cari astăzi compun fondurile cu destinațiuni speciale. Aceste donațiuni sunt următoarele :

1. — Ultimul vlăstar al uneia din cele mai mari și mai strălucite familii în istoria culturală a Românilor, Generalul Constantin Năsturel-Herescu, a lăsat Academiei printr'un codicil al testamentului seu jumătate din venitul moșiilor Năsturel din Teleorman și Satu nou sên Lămoteștii din Ilfov. Prin acest legat, al cărui venit anual se urcă la 32.000 lei, s'au instituit premiile anuale Năsturel de câte 4.000 lei pentru cea mai bună publicațiune apărută în cursul anului și Marele Premiu Năsturel de 12.000 lei care se dă din patru în patru ani celei mai importante publicațiuni românești apărute în această perioadă de timp.

Acest legat, intrat în stăpânirea Academiei la 1877, a contribuit în foarte mare parte atât la dezvoltarea activității propriie a Academiei noastre, precum și la avântul pe care ea îl dă, prin premiile acordate, activității literare în afară de propria sa lucrare.

După Evanghelie Zappa, Generalul Năsturel-Herescu este al doilea fondator al Academiei Române. Memoria lui va fi pomenită cu pietate în toți secolii de toți Românii iubitori de cultura nămolului lor.

2. — Colegul nostru dl A. Odobescu, la 1871, a oferit suma de 1.000 lei, la care cu trei ani în urmă, la 1874, a mai adăos o altă mie, ca să constituască un premiu care să dea celei mai bune disertațiuni cuprindând: Cercetări asupra popoarelor cari au locuit țările române de-a stânga Dunării mai înainte de conquista acestor țări de către imperatorul Traian. — Acest premiu a fost acordat la 1877 dlui Gr. G. Tocilescu pentru scrierea »Dacia înainte de Romani.«

3. — Fostul nostru coleg dr. Anastasie Fētu a făcut la 1872 o donațiune de 10.000 lei, din al cărei venit să se premieze mai întâi »cea mai bună chartă științifică a României« și în urmă »alte opere de științe naturale, precum de geologia, botanica și zoologia României.

4. — La 1879 unii din membrii disolvatei »Societății Craiovene pentru cultura poporului au oferit Academiei fondul ei de 6.300 lei. Oferta a fost primită și s'a hotărât ca venitul să fie dat ca premii de câte 1.500 lei celor mai bune cărți didactice române.

5. — Prin premiile fondului Societății Craiovene Academia a câștigat puțința de a estinde influența sa directă asupra literaturii didactice, asupra școlii. Această influență câștigă inșe noue și mult mai puternice mijloce prin legatul făcut ei la 1887 de către repositul Ioan Fētu, frate al repositului nostru coleg și donator drul Anastasie Fētu.

Ioan Fētu a lăsat prin testament Academiei averea sa în valoare cam de 250.000 lei, parte în efecte, parte în imobile. Usufructul unui imobil și o parte din venitul averi mobile sunt lăstate în folosința văduvei repositului. Pentru restul venitului, testamentul a dispus ca una din cinci părți să fie întrebuintată de 'Academie spre satisfacerea trebuințelor sale, iar celelalte 4 din 5 părți să se întrebuinteze spre a se procura cărți didactice cari să se împartă fără plată la elevii săraci din școlile rurale.

Ultima cugetare a acestui bărbat cu simțeminte patriotice a fost ca averea lui să fie folosită pentru dezvoltarea culturii naționale și în special pentru răspândirea acestei culturi în populațiunea satelor noastre. Academia consideră ca o sfântă datorie a sa de a îndeplini cât mai bine aceste nobile intențiuni. Până acuma, în doi ani, s'au împărțit la școlarii din

4 județe 14.663 esemplare din diferite cărți de școlă privitoare la religione, istoria națională, geografie și limba maternă.

6. — La anul 1881 frații Israel Chajem, Leon și Albert Daniel, bancheri din Iași, au făcut Academiei o donațiune de 15.000 lei, al cărei venit anual să fie întrebuintat pentru »a înavuși colecțiunile sale »privitoare la istoria patriei, fie cu chrisóve și documente, fie cu cărți vechi și manuscripte românești, »fie cu monete séu alte obiecte antice.»

7. — În același an repositul Teodor Veissa a lăsat Academiei prin testament suma de 25.000 lei, fără a-i da o anumită destinațiune. Valórea acestei donațiuni a fost încorporată în fondul economiilor, al cărui venit serveșce la cheltuețele generale ale Academiei.

8. — Câțiva ani în urmă, la 1884, o nouă donațiune a fost făcută Academiei de repositul Dimitrie Hagi-Vasile, care i-a lăsat suma de lei 20.000 »pentru a se da din cinci în cinci ani din venit un premiu de 5.000 lei sub numele donatorului, pentru »cea mai bună scriere imprimată în interesul comerțiului.« Diferite dificultăți ivindu-se în regularea moștenirii fericitului donator, Academia d'abiá la finele anului 1887 a putut intrá în posesiunea fondului instituit. Academia a hotărât a pune la concursul înteiului premiu al acestui fond subiectul »Istoria comerțiului la Români«, remânând ca pentru premiile următoare să se determine subiectele la timp.

9. — O donațiune de același fel ca cea precedentă a făcut Academiei la 1885 repositul G. San-Marin, instituind un fond de 10.000 lei, din al cărui venit să se dea premii cari vor purtá numele donatorului. Academia a hotărât ca aceste premii să fie de câte 1.500 lei, la fiecare trei ani, și să se dea la publicațiuni privitoare la economia națională.

10. — Reposatul bancher din Iași Iacob Neuschotz a lăsat instituțiunii noastre suma de 20.000 lei, al cărei venit să fie afectat »pentru premii autorilor de opere ce după aprecierea Academiei se vor »admite ca bune și folositoare.« Academia a instituit din veniturile acestui fond premiul bienal Neuschotz de câte 1.500 lei.

11. — Academia a fost adânc mișcată primind o donațiune foarte însemnată prin valórea ei morală. Dl Alesandru Constantin Bodescu, român din Basarabia, dorind a contribui la înălțarea culturii românești acolo unde acesta este cu puțință, a făcut Academiei o donațiune de 2.000 ruble. S'a instituit din această donațiune un fond purtând numele donatorului, iar venitul fondului s'a destinat unui premiu cincenal de 1.500 lei.

12. — La 1885 Academia a avut durerea de a perde pe unul din cei mai zeloși din membrii sei corespondenți, pe drul M. G. Obedenaru, bărbat învêțat, care totd'auna a dezvoltat o neadormită activitate pentru a procura Academiei documente istorice și alte materiale științifice.

Acest bărbat distins, răpit patriei în flórea vârstei, a voit ca să contribuască și după trecerea lui dintre noi la dezvoltarea culturii naționale, căreia își destinase viața. Spre acest scop a lăsat Academiei totă averea lui în valóre de aproape o jumătate de milion de lei, dispunând prin testament ca usufructul acestei averi să fie al văduvei sale și al fratelui seu mai mic, cât vor trăi. Nobleța simțemintelor din cari au pornit aceste dispozițiuni se arată de sine. Doctorul Obedenaru și-a câștigat în 'Academia Română locul de onóre lângă Evanghelie Zappa și Generalul Năsturel-Herescu, cât timp va trăi această instituțiune națională.

13. — Reposatul Teodor Macinea, fost profesor la școala comercială din Craiova, prin testamentul său dela 3 ianuarie 1890, a lăsat Academiei casele sale din Craiova în valoare cam de 80.000 lei.

14. — Inchei enumerarea donațiunilor făcute Academiei cu acea care este datorită generosității unei femei. Domnița Alina Știrbei, după mai multe acte de generositate către diferite instituțiuni de cultură ale țerei, a făcut Academiei o donațiune de 200.000 lei, care constituie »Fondul Princesa Alina Știrbei.»

Generoasa donatoarea a hotărât prin actul său de donațiune ca cea mai mare parte din venitul fondului să fie întrebuințată pentru publicațiuni privitoare la istoria Românilor. »Am creșut, țice donatoarea, că e bine »să dau acestei donațiuni o destinațiune mai mult »istorică, fiind că cunoștința esactă și amănunțată a »istoriei naționale este fundamentul adevăratului pa- »triotism, care pricepând binele și progresul sevrșit, »relele și nevoile suferite, arată cetățenului calea ce »trebuie să urmeze cu încredere și cu siguranță.»

Studiile istoriei noastre naționale vor câștiga prin această fundațiune un puternic și vecinic sprigin, iar Academia Română se va pute apropia din ce în ce mai mult de realizarea unuia din principalele scopuri pe cari le urmărește: adică de înălțarea cunoștinței istoriei Românilor, așa încât, ca într'o adevărată oglindă, să vedem într'nsa trecutul cel greu prin care nēmul nostru a ajuns la starea lui de astăzi și să luăm din ea învățăminte și tărie sufletescă pentru a lucra și lupta mai înainte la îndeplinirea misiunii civilisatoarea care ni s'a încredințat de provedință, când marea și nemuritoarea cetate a Romei a trimis la gurile Dunării și în Carpați vlăstarul puternic din care a crescut nēmul românesc.

X.

Concluziune.

În această scurtă ochire retrospectivă am redeșteptat în aducerea noastră aminte fazele principale prin cari a trecut Academia Română în decursul celor dintei 25 ani de existență, cari se incheie astăzi; am amintit principalele curente de idei și preocupările cele mai însemnate cari au condus lucrările Academiei noastre în acest prim pătrar de secol de existență și activitate; am arătat lucrările și publicațiunile de căpētenie cari sânt rodul acestei activități.

Academia se presintă astăzi cu următoarele publicațiuni:

- a) 46 volume Anale, în cari se cuprind 155 memorii, notițe și comunicări științifice;
- b) 14 volume publicațiuni despre limba română: dictionar, gramatică și teste vechi;
- c) 10 volume opere de ale vechilor istorici români, Cantemir, Miron Costin, N. Bălcescu;
- d) 5 volume studii și colecțiuni de obiceiuri și de literatură poporană a Românilor;
- e) 7 volume traduceri din autori clasici latini și greci;
- f) 17 volume cuprindēnd 9.603 documente istorice privitoare la relațiunile mai ales externe ale Românilor din secolii XII—XIX;
- g) 5 volume de studii istorice de Eudoxiu Hurmuzaki.

Academia se mai presintă cu o bibliotecă de peste 40.000 volume de cărți tipărite cari cuprind aproape totă literatura necesară pentru studiile istoriei naționale, cu o colecțiune de peste 900 volume manuscrise, cea mai mare parte românești; cu o colecțiune de peste 20.000 documente vechi românești din țēră, aproape tōte originale și nepublicate; cu o bogată colecțiune de portrete, stampe și charte geo-

grafice vechi, tōte de cea mai mare valoare pentru istoria noastră; în fine cu o bogată colecțiune numismatică românească.

Aceste publicațiuni și colecțiuni sânt o dovēdă materială a activității Academiei noastre. Națiunea a pus mari speranțe asupra instituțiunii din care avem onore a face parte; ea a urmărit de aproape lucrarea noastră, și putem avē mulțămirea că lucrarea și străduințele noastre au câștigat acestei Academii încrederea tuturor Românilor iubitori și zeloși pentru cultura nēmului lor. Ce dovēdă mai eclatantă poate fi pentru acesta decât cele 16 donațiuni cari se redică la o valoare aproximativă de 1.800.000 lei și cari au fost încredințate Academiei tocmai pentru că acele suflete generose aveau o deplină încredere că avutul lor va fi întrebuințat în modul cel mai bun pentru înălțarea culturii nēmului românesc.

Aceste donațiuni sânt, 'domnilor colegi, dovēda cea mai elocventă și forțe măgulitoare pentru Academie și pentru acei cari au lucrat și lucrēză pentru buna ei dezvoltare, pentru imputernicirea și lărgirea din ce în ce mai mult al cercului activității ei.

Dela începutul ei și până astăzi Academia noastră a avut 58 de membri activi, dintre cari câtorva nu le-a fost cu puțință a luă parte directă la lucrările sale. Dintre aceștia 23 au încetat din viață, după ce fiecare în puțința sa a lucrat pentru cultura acestui nēm românesc, atât de amar apēsāt secolii îndelungați sub greutatea vremilor și sub puterea vrăjmașilor.

Să ne aducem aminte cu pietate în această zi de serbătoare de acești membri ai tinerei noastre instituțiuni, să le binecuvēntăm numele și memoria și dela dēnșii să luăm tărie, noi cari sūntem încă în această luptă nobilă pentru știință, pentru lumină, pentru cultură.

Națiunea românească intrēgă are privirile ațintite asupra noastră, ea așteptă lumină dela Academia română; ea ne ajută și ne însuflețește.

Participarea Augustilor nostri Suverani și a principelui moștenitor la lucrările noastre, interesul viu ce Ei pōrtă acestei instituțiuni naționale, sūnt un stimulent mai mult pentru a mări activitatea noastră.

Să lucrăm dar și să încuragiăm lucrările celor ce muncesc și cugetă pentru Români, ca astfel să rămānem în Orientul Europei totdeauna un focar netăgăduit și influent de cultură și să întărim credința și convicțiunea tuturor, că Români sūnt la Dunărea de jos cei mai energici muncitori în domeniul științelor și al artelor, cei mai neobosiți propagatori ai civilizațiunii.

Casino la Nizza.

— Veți ilustrațiunea pe pagina 341. —

Nizza, baie de mare în fundul Franciei, are multe frumuseți ademenitoare, atât prin poziția sa, cât și prin mâna artificiosă. Una din cele mai admirabile frumuseți este de sigur casinul clădit pe pilastri în mijlocul mării, la care duce o punte.

Casinul a fost clădit de o societate engleză în 1880, dar în 1883 a ars. Fiind asigurat la douē societăți, s'a clădit de nou și acuma iarăș e decōrea Nizei.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Șoiri literare și artistloē. *Carmen Sylva* a scris un roman nou, al carui subiect e scos din societatea naltă bucureșcēnă. — *Di Gion* va scōte în curēnd

sacrării bisericeii gr. cat. din Oravița rom., corul vocal gr. c. de acolo, sub conducerea dlui învățator I. Bogdan, va aranja o producțiune festivă, concert și teatru, în sala teatrală din Oravița montană. Programa: I. Concertul. 1. »Iată ziua triumfală«, cor bărb. de Humpel. 2. »Rentôrcerea victoriôsă«, cor micst de H. Bianki. 3. »Numele teu« cor bărbătesc. II. Teatru. 4. »Bărbații Fermecați«. Comedie-operetă, originală-națională în 3 acte de M. Pascali. Persône: Mangosescu, pitarul boerului bătrân dl Costa Voda; Chefferița, soția lui dra Maria Măgurian; Maria, fată în casa lor dra Ecaterina Bogdan; Cheftea, bucatar dl George Măgurian; Breazu, vizitiu dl Ioan Dure; Calin Curea, cismar dl I. Bogdan; Ilinea, soția lui dra Flôre Bogdan; Zagura, fermecator dl Ioana Paleu. Terani, țerance.

Corul vocal al plugarilor din Cuvesti, aprôpe de Lipova, a arangiat la 9/21 iunie, sub conducerea învățatorului George Tomi o serată de cântări, cu următorea programă: Cuvânt de deschidere, rostit de învățatorul dirigent George Tomi; Motto: Saluarea, cvartet; Calumnie despre fete, poezie de Iosif Vulcan, declamată de coristul A. Popovici; Tricolorul, cvartet; Ce ne mai lipsește, poezie de Iosif Vulcan, declamată de coristul V. Butan; Frunđuliță, cvartet; Despre creștere, disertație de G. Tomi; Dimbovița, cvartet; Șcii tu, cvartet; Sacerișul, poezie declamată de coristul N. Avramovici; Dulce-i viața, cvartet; Calicul, poezie de Iosif Vulcan, declamată de coristul Titu Teșan; Sus opină, cvartet de I. Vidu; Toma Alimoș, baladă populară, declamată de G. Tomi; Doină doiniță, cvartet. Urmă jocul până 'n ți.

Concert și teatru în Varadia. Reuniunea de cânt și musică »Unirea« din Varadia, aprôpe de Oravița, a arangiat acolo în luna trecută un concert, sub conducerea dlui R. Iorgovici, cu următorea programă: I. Motto: Uniți să fim în eugete; 2. Iată ziua triumfală, cor bărbătesc de Humpel; 3. Rugăciune, duet cu solo de Chiricescu; 4. Rentôrcerea gloriôsă, cor micst de Bianchi. Apoi s'a jucat comedia »Vlădușul mamei« de Alecsandri. Publicul s'a imprășciat foarte mulțumit.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Șoiri bisericești și școlare. Dl Ioan Crăciun-Vasilici a dăruit bisericeii gr. or. din Lueriu doue rënduri de vestminte în preț de 100 fl., iar pentru zidirea școlei de acolo iarăș 100 fl. — *In gimnasiul superior din Cernăuți* au fost în încheierea anului școlar 674 școlari; din aceștia 311 evrei, 104 români, 89 ruteni, 79 poloni, 66 germani. — *In pedagogiul din Cernăuți* au fost în anul trecut 160 studenți, și anume 29 germani (8 evrei,) 61 români, 60 ruteni (11 gr. c.) și 10 poloni.

Darul dlui dr. Aurel Maniu. Anu publicat și noi, că comitetul Asociațiunii transilvane a publicat un concurs la 14 stipendii de câte 50 fl. pentru elevele mai sărace din internatul dela școla de fete din Sibiu a Asociațiunii transilvane, și că 4 din acele stipendii au fost dăruite de dl dr. Aurel Maniu notar public în Oravița. Acuma aflăm din »Transilvania«, că generosul filantrop numumai în acest an dăruiește suma de 200 fl. pentru scopul numit, ci s'a oferit a contribui, până când va fi în viață, în fiecare an aceeaș sumă la susținerea școlei, cu condiția ca până când va cere trebuința, aceea să se impartă ca ajutôre de 50, 100 sêu 200 fl. printre elevele din internat mai sărace, iară când astfel de ajutôre nu vor mai fi necesare, să se întrebuinteze spre alte scopuri ale școlei. În timpul materialist de acuma, când en-

tusiasmul nobil a devinit atât de rar, fapta generôsă a dlui Maniu merită recunoștința și mai mare, pe care tot românul i-o și aduce cu stima cea mai adâncă. La mulți ani!

Concursuri școlare. Comitetul Asociațiunii transilvane publică doue concursuri: unul pentru ocuparea la 1 septembrie n. a unui post de învățator pentru istorie și geografie cu studii principale la școla civilă de fete a Asociațiunii, plata cu cvartir 750 fl.; altul pentru un post de guvernantă în internatul de fete al Asociațiunii, cu remunerațiune anuală de 200 fl. și întreaga întreținere.

Consistoriul arhidieceșan din Sibiu face cunoscut, că tinerii, cari doresc a fi primiți ca elevi noi ai seminarului arhidieceșan în secțiunea teologică ori pedagogică, au a-și înaintă cererile la consistor prin oficiile protopopești negreșit până la 1 august v. c., cei primiți vor avé a se presentă în institut la 31 august v. c. pentru a se supune la o vizitare medicală. La înmatriculare fiecare elev are să depună taca seminarială de 100 fl. pentru anul întreg și 2 fl. pentru bibliotecă. Elevilor mai săraci li se concede a plăti taca seminarială în 2 rate de câte 50 fl.

Pensionarea învățatorilor. Ministrul unguresc de culte și instrucțiune publică a presentat dietei un proiect pentru modificarea legii din 1875 despre pensionarea învățatorilor și institutorilor dela școlele populare și dela asilele de copii și pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor acelora. Conform modificării propuse, în viitor și învățatorii și învățătorele de școlele de practică dela preparandii, dela instituțiunile umanitare, dela școlele inferiôre de comerț și industrie, precum și dela tôte școlele, care fac parte din instituțiunile populare de învățământ, vor avé drept la pensiune. După serviciu de 10 ani pensiunea va fi de 40%; după 40 de ani pensiunea va fi egală cu plata.

C E E N O U ?

Hymen. Dl Victor Szeremi, absolvent de teologie în diecesa gr. c. de Oradea-mare, s'a logodit cu dșora Iulia Christian, fiica dlui Ioan Christian, paroc și protopop în Poceiu. — Dl Ioan Nitu Pop, candidat de profesor, și dra Rosalia Mureșan, se vor cunună la 9 august în Buduș. — Dl Alessiu Hossu, proprietar în Restolci, s'a logodit cu dșora Laura Calin din Petrova. — Dl dr. Aurel Novac, avocat în Biserica-Albă, s'a fidanțat cu dșora Ludmilla Biesz de acolo. — Dl George Șandoru și dșora Măriôra Grozav s'au fidanțat la Orșova în 28 iunie. — Dl Sever Barbu și dșora Eugenia Moldovan s'au logodit în 4/16 iunie în Sighișora. — Dra Victoria I. Popovici din Brașov și dl Constantin I. Șeicărescu din Călărași (România) ș-au serbat cununia duminecă, în 7/19 iulie c. — Dl Simeon Brânzeiu, comerciant, s'a logodit cu dșora Valeria Gamber la Orșova.

Șciri personale. Moștenitorul tronului român, după informațiunea diarelor române și străine, a renunțat cu totul la planul d'a se căsători cu dșora Elena Văcărescu; se dice că prințul Ferdinand va luă de soție pe fiica principelui de Edimburg. — Dl dr. Victor Babeș a plecat la Londra să ia parte la congresul de bacteriologie; acolo dsa va espune mai multe lucrări și descoperiri ce a făcut; apoi va merge la Paris, unde a fost trimis de ministerul cultelor să asiste la congresul de igienă. — Dl I. Lupul, deputat în dieta Bucovinei, a fost ales de dietă în delegațiunea imperială. — Dl Emil Ghica, ministru plenipotențiar al României la Petersburg, va trece la Viena în aceeaș calitate, în

locul dlui T. Văcărescu. — *Di Schwennebogen*, redactor al ziarului »Kreuzzeitung« din Berlin, va pleca zilele aceste la Praga pentru ca să țină o conferință în folosul ligei culturale a Românilor și în favorul românilor din Ungaria. — *Dnii Eugen Simon, George Rat, George Tăran, Iosif Danciu și Ioan Crăciunel* au fost numiți practicanți de poștă și telegraf.

Petrecoeri de vără. *La Solca*, în Bucovina, Societatea academică »Junimea« din Cernăuți a aranjat mercuri la 29 iulie n. serată cu dans, în sala societății pentru înfrumșetarea Solcei; președintele comitetului arangiator a fost dl Emilian Cozub c. r. pretor districtual, președintele societății e dl Petru Ionescu. — *La Cut* în Ardeal se va aranja la 2 august n. petrecere de vără însoțită cu o producțiune de diletanți, în salele școlii de acolo; venitul e destinat fondului școlar de acolo; președintele comitetului arangiator e dl Ioan Bitea, cassar dl Ioan Dicu Decan. — *Timereama română din Turda* va aranja în 8 august n., cu ocaziunea adunării generale a departământului Asociațiunii transilvane, petrecere de vără, în otelul »Corona« din Turda. Președintele comitetului arangiator e dl Silvestru Moldovan, vicepreședinte dl Eugen Pățean, secretar dl Rem. Ramonțian, cassar dl Cornel Mesaroș, controlor Sim. Nicora.

Dela dietă. Desbaterea proiectului de lege pentru introducerea administrațiunii de stat în comitate înainteză foarte greu. Discuțiunea generală s'a încheiat înainte cu vr'o două săptămâni și proiectul de lege a fost admis pentru desbaterea specială, cu mare majoritate; dar apoi la discuțiunea pe paragrafe stânga extremă s'a înscris în massă la cuvânt, séu cum se ăice cu termen parlamentar: a început să facă obstrucțiune, va să ăică: atăția au să tot vorbescă, încât desbaterea să nu se pôtă încheia în sesiunea acésta și astfel proiectul să nu fpôtă deveni lege. În ședința din sâmbăta trecută ministrul justiției a prezentat proiectul de lege despre jurisdicțiunea Curiei în afacerile electorale. Competența Curiei în acésta materie va avé o durată de 8 ani.

Repansul de duminéoa s'a introdus în duminéca trecută în tóra țera. Conform legii noué atât prevăliile, cât și atelierele, numai până la 11 și 12 ore din ăi pot fi deschise. De-ací 'neolo nu mai este iertat nici a lucră, nici a vinde nimica, afară de mărfurile erariale. Dar fiind că legea, ca mai tôte câte se fac în dieta Ungariei, nu e precisă, în multe locuri s'au produs confuziuni și mulți industriași și comercianți au fost globiți.

Esposiția din Timișóra s'a deschis în duminéca trecută, la 19 l. c., cu mare solenitate, de cătră protectorul ei ministrul de comerț Gavril Baross, carele a ținut și o cuvântare, accentuând că esposiția are și însemnătate politică și că e cea din urmă ce se arangeză în provincie, căci apropiându-se mileniul Ungariei, la Budapesta se va aranja o esposiție pentru țera intrégă. Esposiția cuprinde mai cu sémă obiecte bănățenești, între ele — fireșce — și românești; dar și alte ținuturi sânt reprezentate, mai cu sémă secuimea.

Solri sourte. În comuna *Er-Girolt*, comitatul Selagiu, la propunerea țeranului Ioan Moise, s'a înființat o societate de reținere, ai cărei membrii s'au obligat a nu mai bé rachiu; cel-ce va călcă opréla, va fi espus disprețului public; pré bine. — *Guvermul austriac* a mai trimis la institutul de bacteriologie din București un copil mușcat de un căne turbat; el e fiul unui mare proprietar din Galiția. Se șcie, că astă iernă guvernul austriac a mai trimis în institu-

tul dlui dr. Babeș mai mulți ómeni mușcați de căni turbați din Bucovina, cari acolo s'au și vindecat. — *Timereama universitară maghiară din Budapesta* a scos la lumină respunsul seu de mult anunțat la memorandumul studenților români dela universitatea din București; respunsul acesta se va traduce și 'n limba germană și franceză. — *Cel din urmă Jagello*, prințul dr. Ignatiu Jagello, din renumita familie domnitóre peste Litvania a Jagellonilor, a murit la Glodno; el a fost cunoscut mai cu sémă pentru lucrările sale asupra colerei în Egipt.

Neorológe. *Elena Iordășan n. Rațiu*, soția protopresbiterului Alesandru Iordășan din Alba-Iulia a reposat acolo la 6/18 iulie în etate de 53 ani. — *Maria St. Iosif*, fiica dlui Stefan Iosif, director gimnasial emerit în Brașov, a reposat la 9/21 iunie, în etate de 18 ani.

Ghicitură de șac.

De Mariți Neagoe.

	me	tá			ași	Pă-	
Tó	fe	scum	tea	ta,	vi-	le	când
pei	nóp-	le	res-	Su	nă	cân	suri
	tra	La			gre	din	
	mai	la			fle	ași	
ra!	ta,	Si-	n'ași	i	Ș'a	s'ar	cep-
on-	ea	sbu	De	des-	des-	tul	poi.
	G.	cep			când	ta;	

Se pôte deslegă după promenada calului.

Termenul de deslegare e 20 august. Ca totdeuna și de astadată se va sorti o carte între deslegători.

*

Deslegarea șaradei din nr. 13:

»Sul—fina — sulfină.«

Deslegare bună primirăm dela dșorele Elena Olariu, Amalia Pop, Nina Popescu.

Premiul l'a dobândit dșóra Amalia Pop.

Poșta redacțiunei.

Indreptare. În poșta redacțiunii din nr. trecut s'a vărít o greșélă de tipar care schimbă cu totul înțelesul. Anume în și-rlul al șeptele, în loc de „ațfel“ s'a cules „astfel.“

Călindarul săptămânei.

Điaa șept.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dumin. 6 după Rusáli	Ev. dela Mateu 9, gl. 5, a inv. 6		res. ap.
Duminecă 21	Par. Simeon și Ioan	2 Portiuncula	4 40 7 31
Luni 22	† Muc. Maria Magd.	3 August	4 41 7 30
Marți 23	M. Trof. și Teof	4 Dominica	4 42 7 29
Mercuri 24	Mart. Christina	5 Osvald	4 43 7 27
Joi 25	† Adorm. S. Ana	6 † Sch. la faț.	4 45 7 26
Vineri 26	Mart. Ermolea	7 Ulrica	4 46 7 24
Sâmbătă 27	† Mart. Panteleimon	8 Chiriac	4 47 7 23

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Iosif Lang în Oradea-mare.